

Kantil Regresyon Yaklaşımı ile Türkiye'de Yoksulluğun Belirleyicilerinin Analizi¹

Furkan Aksoy², Nuran Bayram Arlı³

Öz

Yoksulluk, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayamamasından kaynaklanan ve ekonomik, sosyal ve demografik boyutlarıyla toplumları derinden etkileyen çok yönlü bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Sosyoekonomik özellikler, yaşam koşulları ve toplumsal dinamikler, yoksulluğun bireyler tarafından farklı şekillerde deneyimlenmesine neden olmakta ve bu durum, yoksulluk belirleyicilerinin detaylı bir analizini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışma, Türkiye'de yoksulluğun mikro düzeydeki belirleyicilerini araştırmak amacıyla eşdeğer fert başına gelir temeline dayalı olarak kantil regresyon analizleri gerçekleştirmiştir. Çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu tarafından hazırlanan "Hanehalkı Bütçe Anketi" 2019 yılı veri seti kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, yaş arttıkça yoksulluk düzeyinin azaldığını, hanehalkı büyüklüğünün artmasıyla yoksulluk düzeyinin yükseldiğini ve konut büyüklüğünün artmasının yoksulluğu azalttığını göstermiştir. Ayrıca, eğitim düzeyi yüksek bireylerin ve ev sahibi olan hanehalkı reislerinin yoksulluk düzeyinin daha düşük olduğu, soba kullanan bireylerin kalorifer kullananlara göre daha yüksek bir yoksulluk düzeyi yaşadığı tespit edilmiştir. Sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşayan bireylerin ise daha yüksek bir yoksulluk düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, yoksulluğun karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Eşdeğer fert başına kullanılabilir gelir, Türkiye hanehalkı bütçe anketi, Kantil regresyon analizi.

Jel Kodları: C10, C21, C81.

Analysis of Determinants of Poverty in Turkey with Quantile Regression Approach

Abstract

Poverty is a multifaceted phenomenon that results from individuals' inability to meet their basic needs and deeply affects societies with its economic, social and demographic dimensions. Socioeconomic characteristics, living conditions and social dynamics cause individuals to experience poverty in different ways, which

¹ Yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Furkan Aksoy, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ORCID: 0000-0003-0128-0000

³ **Sorumlu yazar/Corresponding author:** Prof. Dr. Nuran Bayram Arlı, Bursa Uludağ Üniversitesi, Ekonometri Bölümü, nuranb@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5492-184X

necessitates a detailed analysis of poverty determinants. In this context, this study has conducted quantile regression analyses based on income per equivalent individual to investigate the micro-level determinants of poverty in Turkey. The "Household Budget Survey" 2019 data set prepared by the Turkish Statistical Institute was used in the study. The findings show that the poverty level decreases with increasing age, the poverty level increases with increasing household size, and the increase in housing size reduces poverty. In addition, individuals with higher levels of education and heads of households who are homeowners have lower levels of poverty, while individuals who use stoves experience higher levels of poverty than those who use central heating. Individuals who have difficulty in accessing health services have a higher poverty level. These findings emphasize that poverty should be considered as a complex and multidimensional phenomenon.

Keywords: Poverty, Disposable income per equivalent household, Turkey household budget survey, Quantile regression analysis.

JEL Codes: C10, C21, C81.

1. Giriş

Yoksulluk, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak düzeyde gelir ya da kaynak yoksunluğu yaşadığı, küresel bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Dünya Bankası'na göre, 2021 itibarıyla dünya genelinde yaklaşık 719 milyon insan günlük 2,15 doların altında bir gelirle yaşamaktadır ve bu durum, özellikle düşük gelirli ülkelerde yaşam koşullarını derinden etkilemektedir (World Bank, 2022). Yoksulluk, dar anlamda bireylerin temel gereksinimlerini karşılayamaması, geniş anlamda ise sosyo-kültürel açıdan mahrumiyet şeklinde tanımlanabilir (Arslan ve Ayhan, 2017). Yoksulluk sadece ekonomik bir sorun olarak değil, aynı zamanda eğitim, sağlık, barınma ve sosyal eşitlik gibi diğer temel hakları da doğrudan etkileyen bir sosyal adaletsizlik kaynağıdır (Sen, 1999). Özellikle pandemi, iklim değişikliği ve çatışma gibi küresel krizlerin etkisiyle, yoksulluğun önlenmesi için sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden biri olan Yoksulluğa Son'un gerçekleştirilmesi her zamankinden daha kritik hale gelmiştir (United Nations, 2023). Bu bağlamda, yoksulluğun nedenleri, etkileri ve çözüm yolları üzerinde daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Yoksulluk, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli kaynaklardan yoksun olması durumu şeklinde tanımlanmıştır (Yıldırım, 2011). Bu tanım, yoksulluğun sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal yoksulluk, insan haysiyetine yaraşır bir yaşam düzeyinin altında, maddi yönden tam anlamıyla veya nispi olarak yetersiz olma durumu olarak ifade edilir ve kültürel boyutlarını da içerdiğini göstermektedir.

Bir başka tanıma göre, yoksulluk, bireylerin yaşaması için gerekli olan mal ve hizmetlere sahip olamaması olarak tanımlanabilir (Yaşar ve Taşar, 2019). Bu yaklaşım, yoksulluğun temel ihtiyaçların karşılanamamasıyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, yoksulluk, yeterli düzeyde parası olmayan veya konforlu bir şekilde yaşamak için gerekli olan araçlara sahip olamayan kişilerin durumu olarak da tanımlanır (Karayılmazlar ve Güler, 2015). Bu farklı tanımlar, yoksulluğun çok boyutlu bir olgu olduğunu ve ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik unsurları içerdiğini göstermektedir.

Yoksulluk, küresel bir sorun olarak farklı şekillerde tanımlanmakta ve çeşitli türleriyle incelenmektedir. Literatürde genellikle altı temel yoksulluk türü öne çıkmaktadır: mutlak yoksulluk, göreceli yoksulluk, objektif (nesnel) yoksulluk, subjektif (öznel) yoksulluk, insani yoksulluk ve gelir yoksunluğu. *Mutlak Yoksulluk*, bireyin temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayamaması durumunu ifade eder ve biyolojik varlığını sürdürebilmek için gerekli minimum gelir düzeyine odaklanmaktadır (Field, 1983). *Göreceli Yoksulluk*, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılasa da, toplumun genel refah düzeyinin altında bir yaşam sürmesi ve sosyal hayata tam katılım sağlayamaması durumunu

göstermektedir (Şenses, 2001). *Objektif (Nesnel) Yoksulluk*, yoksulluğun somut ve ölçülebilir nedenlerini analiz eder ve gelir, tüketim maliyetleri gibi nesnel verilere dayanmaktadır (Uğurlu, 2021). *Subjektif (Öznel) Yoksulluk*, bireylerin kendi algılarına dayanarak yoksul olup olmadıklarını değerlendiren bir yaklaşım şeklinde ele alınmaktadır (Kutluca, 2012). *İnsani Yoksulluk*, bireylerin maddi yoksunluğun yanı sıra, eğitim, sağlık ve sosyoekonomik olanaklardan mahrum kalma durumu olarak ifade edilmektedir (Aktaş, 2019). *Gelir Yoksulluğu* ise, bireyin hayatını sürdürebilmesi için gerekli gelir seviyesinin altında kalması durumu şeklinde değerlendirilmektedir (Köse, 2009).

Bu çalışma, görel yoksulluğu ele alarak bireylerin toplumun genel refah düzeyiyle kıyaslandığında yaşam standartlarının altında kaldığı durumları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Görel yoksulluk, sadece temel ihtiyaçları karşılamayı değil, bireylerin toplumsal hayata tam katılım sağlayıp sağlayamadığını da dikkate alır. Bu yönüyle, toplum içindeki eşitsizlikleri ve sosyal dışlanmayı anlamak için önemli bir kavramdır (Ertürk, 2010). Çalışmada bu çerçevede görel yoksulluk kavramı kullanılarak kantil regresyon analizi kullanılarak detaylı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla çalışmanın temel araştırma hipotezi aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H1: Görel yoksulluk düzeyi, sosyo-demografik değişkenler tarafından etkilenmektedir.

2. Literatür araştırması

Literatürde yoksullukla ilgili yapılan çalışmalarda kimlerin yoksul olduğu, yoksulluğun belirleyicilerinin neler olduğu ya da yoksulluğun neden olduğu faktörler bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sıklıkla ele alınan araştırma konuları olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmaların çoğu yoksulluğu, mikro düzeyde nitel seçim modelleri kullanarak ve azda olsa en küçük kareler metodu kullanarak analiz etmişlerdir.

Türkiye’de yoksulluk üzerine yapılan araştırmalar, yoksulluğun tanımlanma biçiminden kaynaklanan yöntemsel farklılıklar nedeniyle çeşitli yaklaşımlar içermektedir. Çoğu çalışma, ülkedeki yoksul bireylerin sayılarını ve sosyoekonomik profillerini değerlendirmek için statik ve tek boyutlu yöntemlere dayanmaktadır (Kızılgöl, 2009; Demir Şeker, 2011; Acar, 2014; Şahin ve Kılıç, 2021). Literatürde yoksulluk üzerine yapılan çalışmalarda kantil regresyon analizine dayalı sınırlı sayıda makaleye rastlanırken, Türkiye’de bu yöntemin henüz yeterince kullanılmadığı görülmektedir (Van, 2022).

Wright 1996 yılında yaptığı çalışmasında İngiltere’nin 1968-1986 yıllarına ilişkin 19 yıllık “*Hanehalkı Harcama Anketi*” verilerini kullanarak mutlak ve görel yoksulluğu belirlemek için uygulamalar gerçekleştirmiştir. Çalışmada mutlak ve görel yoksulluğu %40, %50 ve %60 olarak üç farklı oranda standartlaştırılmış ve standartlaştırılmamış yoksulluk oranları şeklinde ele alarak açıklamıştır. Uygulamada, birleşik etmenler “*direkt standartlaştırma*” ile “*kayma paylaşım analizleri*” yöntemleri kullanılarak analizler yapılmıştır. Analizde hanehalkı yapısı ile yoksulluk arasında bir ilişkinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca 1986 yılı, 1968 yılına kıyasla görel yoksulluk oranında artışların olduğu görülürken; mutlak yoksullukta ise azalışlar görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Wright, 1996).

De Silva (2008) çalışmasında Araştırma, Sri Lanka Entegre Anketi (SLIS) verilerine dayanılarak gerçekleştirilmiştir. Yoksulluk profili, Foster-Greer-Thorbecke (FGT) endeksine dayalı olarak üç farklı ölçütü (yoksulluk oranı, ortalama yoksulluk açığı ve karesel yoksulluk açığı) oluşturulmuştur. Yoksulluğun ekonomik ve demografik faktörlerle ilişkisi, lojistik regresyon ve kantil regresyon yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Kantil regresyonda bağımlı değişken, toplam hane tüketiminin hane büyüklüğüne bölünmesiyle hesaplanan hane başına reel tüketim olarak

tanımlanmıştır. Tüketim, gelir yerine tercih edilmiştir, çünkü tüketim refahı daha iyi yansıtan bir gösterge olup gelirdeki dalgalanmalara ve raporlama hatalarına daha az maruz kalmaktadır. Bu değişken, logaritmik formda modellenmiş ve farklı bölgesel yoksulluk eşikleri uygulanmıştır. Bulgular, eğitim seviyesi, iş durumu ve hane büyüklüğü gibi faktörlerin yoksulluk üzerinde önemli etkiler yarattığını ortaya koymuştur.

Lacalle-Calderon vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada kantil regresyonunun bağımlı değişkenleri yoksulluğun iki temel ölçüsü üzerinden oluşturulmuştur. İlk olarak, yoksulluk başlık oranı (poverty headcount ratio), günlük 1,25 ABD doları yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmıştır. Bu oran, bir ülkedeki yoksulluğun yaygınlığını (incidence) ölçmek için kullanılmıştır. İkinci olarak, yoksulluk açığı oranı (poverty gap ratio), ortalama bir yoksul bireyin geliri ile yoksulluk sınırı arasındaki farkın yüzdesi şeklinde tanımlanmıştır. Bu ölçüt, yoksulluğun derinliğini (depth) değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Her iki ölçüt de Dünya Bankası'nın 2005 yılı satın alma gücü paritesine göre belirlenen 1,25 ABD doları uluslararası yoksulluk sınırına dayandırılmıştır. Bu değişkenler, kantil regresyon analizlerinde bağımlı değişken olarak kullanılmış ve farklı yoksulluk düzeylerini temsil eden kantiller aracılığıyla analiz edilmiştir.

Peng vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada, Hong Kong'daki yoksulluğun belirleyicilerini incelemek için 2015 Yoksulluğu Azaltma Panel Araştırması verilerini kullanmıştır. Lojistik regresyon, hanelerin yoksulluk sınırının altında (geliri, medyan hane gelirinin %50'sinden az) olup olmadığını belirlemek için kullanılmıştır. Kantil regresyon ise bu faktörlerin yoksulluk spektrumundaki farklı seviyelerdeki etkilerini analiz etmek için uygulanmıştır. Yoksulluk seviyesi, hane gelirinin yoksulluk sınırına oranı (I/P) ile sürekli bir değişken olarak ölçülmüştür.

Garza-Rodriguez vd., (2021) çalışmasında, Meksika'daki yoksulluğun belirleyicilerini incelemek için kantil regresyon modeli kullanmış ve yoksulluk spektrumundaki farklılıkları analiz etmiştir. Araştırmada, yoksulluğun derecesini farklı gelir gruplarına göre detaylı bir şekilde incelemek için bağımlı değişken olarak I/P oranı kullanılmıştır. Çalışmada derin yoksulluk ve aşırı yoksulluğun meydana gelmesinde hane bazında güney bölgelerde yaşama, yerli bir aksan konuşabilmek ve yaşça büyük olmak gibi belirleyicilerin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Van (2022) çalışmasında 2019 yılı TÜİK "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" verilerini kullanarak Türkiye'de yoksulluğun mikro düzeyde belirleyicilerini incelemek için kantil regresyon analizi yöntemini kullanmıştır. Çalışmada bağımlı değişken olarak I/P oranı kullanılmıştır. Bu oran, hane halkının eşdeğer kişi başına düşen gelirinin yoksulluk sınırına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Sonuçlar, eğitim düzeyinin artmasının, yoksulluğun tüm kategorilerinde azaltıcı bir etki yarattığı sonucunu göstermiştir. Bunun yanı sıra, hane büyüklüğünün artışı, yoksulluk derinliğini artıran önemli bir faktör olarak belirlenmiştir. Ayrıca, belirli coğrafi bölgelerde yaşayan haneler, diğer bölgelere göre daha derin yoksulluk içinde bulunmuştur.

3. Yöntem

3.1. Veri seti ve değişkenler

Bu çalışmada, göreceli yoksulluğun belirleyicilerini analiz etmek amacıyla kantil regresyon yöntemi kullanılmış ve Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2019 yılına ait "Hanehalkı Bütçe Anketi (HBA)" veri setinden elde edilen mikro düzeydeki veriler değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan *bağımlı değişken*, hanehalkı yıllık eşdeğer fert başına kullanılabilir gelir olarak tanımlanmıştır. Hanehalkı bireylerinin haneye getirdiği ilave harcamalar, bireylerin demografik

özelliklerine bağlı olarak değişmektedir. Buna bağlı olarak, hanehalkı bireylerinin sayısı, yaşları ve cinsiyetleri değiştiğinde yoksulluk sınırı da farklılaşmaktadır. Her bireyin yaş ve cinsiyet farklılıklarına bağlı olarak haneye sağladığı gelir ve yüklediği harcama farklı olduğundan, hanehalklarının kaç yetişkin bireye karşılık geldiğini belirlemek amacıyla eşdeğerlik ölçeği kullanılmaktadır. Eşdeğer fert ölçeği, hanehalkı içindeki çocuk ve yetişkin bireylerin farklı yaş gruplarını standart bir forma dönüştürerek, farklı hanehalkları arasında eşit seviyede karşılaştırmalar yapılmasına olanak tanımaktadır. Eşdeğerlik ölçeği olmaksızın, aynı gelire sahip farklı haneler karşılaştırıldığında, hanehalkı büyüklüğü küçük olan bir hanenin refah seviyesinin, daha büyük bir haneye kıyasla daha yüksek olması beklenmektedir (Gürsel vd., 2000; Şengül ve Cefri, 2010; Karıcı, 2017).

Eşdeğer fert başına ortalama kullanılabilir gelir hanehalkı toplam gelirinin eşdeğer büyüklüğüne bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Bu çalışmada yenilenmiş OECD eşdeğerlik ölçeğinden faydalanılmıştır. Bir hanenin eşdeğer fert başına kullanılabilir geliri aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır (Gürsel vd. 2000):

$$\text{Eşdeğer Fert Başına Gelir} = \frac{HG}{[1 + (0.5 * (BY)) + 0.3 * (KY)]} \quad (1)$$

Eşitlikde yer alan *HG*, hanehalkı gelirini; *BY*, yaşı 14 ve daha yukarıda olan bireylerin sayısını; *KY* ise yaşı küçük olan bireylerin sayısını ifade etmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi göreceli yoksulluk analizi, eşdeğer fert başına gelir üzerinden hesaplanmaktadır. Bu çalışmada, göreceli yoksulluk sınırı, eşdeğer fert başına gelirin medyan değerinin %50'si olarak belirlenmiş ve bu sınırın altında yer alan bireyler yoksul olarak tanımlanmıştır (<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2023-53841> (Erişim: 22.10.2024). Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) gibi uluslararası standartlar da bu yöntemi benimsemektedir. Çalışma kapsamında, eşdeğer fert başına gelirdeki azalışın yoksulluğu artırdığı, artışın ise yoksulluğu azalttığı değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çalışmada kullanılan *bağımsız (açıklayıcı) değişkenler* Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Bağımsız Değişkenler ve Tanımları

Değişkenler	Tanım
Hanehalkı Reisinin Cinsiyeti	Kadın
	Erkek
Hanehalkı Reisinin Medeni Durumu	Bekar
	Evli
Hanehalkı Reisinin Yaşı	Sürekli değişken
Hanehalkı Büyüklüğü	Sürekli değişken
Konut Büyüklüğü	Sürekli değişken
Hanehalkı Reisinin Eğitim Durumu	Bir okul bitirmedi
	İlköğretim
	Ortaöğretim
Konut Durumu	Yükseköğretim
	Ev sahibi
	Kiracı
Isınma Durumu	Soba (odun, kömür vb)
	Kalorifer
Ulaşım Kolaylığı	Zor
	Kolay
Sağlık Merkezlerine Ulaşım	Zor
	Kolay
Eğitim Hizmetlerine Ulaşım	Zor
	Kolay

Tablo 1, çalışmada kullanılan bağımsız değişkenlerin tanımlamalarını ve ölçüm yöntemlerini özetlemektedir. Bu değişkenler, göreceli yoksulluğu etkileyebileceği varsayılan demografik, ekonomik ve sosyal faktörlerden oluşmaktadır. Analiz kapsamında, her bir değişkenin göreceli yoksulluk üzerindeki etkisi kantil regresyon yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bağımsız değişkenlerin seçiminde, literatürde yoksullukla ilişkili olduğu belirlenen değişkenler dikkate alınmıştır. Çalışmada, bu değişkenlerin yoksulluk üzerindeki etkileri hem genel hem de kantil düzeylerinde incelenmiştir.

3.2. Kantil regresyon

Kantil regresyon, doğrusal regresyonun hata terimlerinin normal dağılım varsayımını ihlal eden durumlar için geliştirilmiş dirençli bir yöntem olarak ele alınmaktadır (Chen, 2005; Buchinsky, 1998). Kantil regresyonun temel mantığı, bağımlı değişkenin koşullu kantillerini bağımsız değişkenlerin bir fonksiyonu olarak modellemektir. Geleneksel regresyon, bağımlı değişkenin koşullu ortalamasına odaklanırken, kantil regresyon farklı kantil düzeylerindeki değişimleri inceleyerek daha esnek bir yapı sunmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle, bağımlı değişkenin dağılımı üzerindeki bağımsız değişkenlerin etkilerini anlamada yaygın olarak kullanılmaktadır (Hao ve Naiman, 2007). Koşullu kantil fonksiyonları, hata terimlerinin mutlak değerlerini minimize ederek tahmin edilmekte ve böylece bağımlı değişkenin dağılımının tüm noktalarında açıklayıcı değişkenlerin etkisini ortaya koymaktadır. Kantil regresyon, değişen varyans ve uç değerlerin olduğu veri setlerinde güçlü ve esnek bir analiz yöntemi olarak kabul edilmektedir (Koenker ve Hallock, 2001; Koenker, 2005; John ve Nduka, 2009). Kantil regresyonunda, x verildiğinde, y_i 'nin p 'ninci kantildeki koşullu dağılım fonksiyonu denklem 2'de verilmiştir.

$$Q^{(p)}(y_i|x_i) = \beta_0^{(p)} + \beta_1^{(p)}x_i \quad (2)$$

Bu çalışmada göreceli yoksulluğu ifade eden eşdeğer fert başına gelir ile demografik özellikler arasındaki ilişkiyi daha iyi görebilmek için %10, %25, %50, %75 ve %90'lık kantil düzeyleri kullanılmıştır. Çalışmada verilerin analiz edilmesinde IBM SPSS 26 paket programı kullanılmıştır.

4. Bulgular

Çalışma toplamda 11.126 birey üzerinden yürütülmüştür. Çalışmaya katılan bireyler 18-98 yaş aralığında yer almaktadır. Hanehalkı reisinin ortalama yaşı 53,04±15,68 (ortalama ± standart sapma)'dır. Hanehalkı büyüklüğü 1-13 kişi aralığında olup ortalama 3,36±1,75'tir. Konut büyüklüğü ise 10-430 m² aralığında olup ortalama 108,34±35,09'dur. Diğer değişkenlere ait frekans değerleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Betimsel İstatistikler

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	3490	31,4
Erkek	7636	68,6
Medeni Durum		
Bekar	2610	23,5
Evli	8516	76,5
Eğitim Durumu		
Bir okul bitirmedi	1897	17,1
İlköğretim	5645	50,7
Ortaöğretim	1685	15,1
Yükseköğretim	1899	17,1
Konut Durumu		
Ev sahibi	6900	62,0
Kiracı	4226	38,0
Isınma Durumu		
Soba (odun, kömür vb)	5070	45,5
Kalorifer	6056	54,5
Ulaşım Kolaylığı		
Zor	2601	23,4
Kolay	8525	76,6
Sağlık Merkezlerine Ulaşım		
Zor	2817	25,3
Kolay	8309	74,7
Eğitim Hizmetlerine Ulaşım		
Zor	2337	21,0
Kolay	8789	79,0

Tablo 2 incelendiğinde hanehalkı reisinin %31,4'ünün kadın, %68,6'sının da erkek olduğu, %76,5'inin evli, %50,7'sinin ilköğretim mezunu ve %62'sinin ev sahibi olduğu görülmektedir. Ayrıca, çalışmaya katılanların %45,5'i soba ile ısındığını, %23'ü merkeze ulaşımın zor olduğunu, %25,3'ü sağlık merkezlerine ulaşımının zor olduğunu, %21'i de eğitim hizmetlerine ulaşımının zor olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın bu aşamasında En Küçük Kareler (EKK) ve farklı kantil düzeylerine ilişkin parametre tahminleri gerçekleştirilmiş ve Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Farklı Kantil Düzeylerine İlişkin Parametre Tahminleri

Parametreler	EKK	q=0,10	q=0,25	q=0,50	q=0,75	q=0,90
Kesme	35154,120**	13126,608**	17961,267**	22560,968**	29448,326**	35024,588**
Yaş	76,161**	64,581**	53,280**	83,747**	125,471**	117,869**
Hanehalkı Büyüklüğü	-2954,88**	-1399,769**	-1716,328**	-2064,826**	-2633,814**	-3133,153**
Konut Büyüklüğü	132,572**	44,243**	58,872**	82,025**	122,414**	196,821**
Cinsiyet (Kadın) ¹	-390,508	417,241	468,783	482,612	-143,259	-58,654
M Durum (Bekar) ²	-1056,225	-794,811**	41,247	981,993	902,071	3457,773**
Eğitim1 (Bir okul bitirmeyen) ³	6919,530**	-3372,040**	-4099,946**	-5620,947**	-7439,427**	-10285,146**
Eğitim2 (Yükseköğretim) ⁴	-23759,500**	8339,100**	12623,408**	20807,442**	28613,874**	40031,859**
Konut Durumu (Ev sahibi) ⁵	-3889,154**	2400,588**	2501,180**	2659,314**	2883,062**	4213,348**
Isınma (Soba) ⁶	9407,627**	-5578,078**	-6187,522**	-7982,916**	-10539,187**	-12478,536**
Ulaşım (Zor) ⁷	-788,261	-43,092	-436,679	-958,239	-328,925	-977,041
Sağlık Merkezine Ulaşabilme (Zor) ⁸	2643,627**	-745,568	-1795,846**	-2182,039**	-3198,758**	-3044,081
Eğitim Hizmetlerine Ulaşabilme (Zor) ⁹	-63,235	-775,491	416,330	514,096	390,554	2190,968
R ² – Pseudo R ²	0,306	,163	,189	,218	,260	,280
White Testi	2,475414**					
Jarque-Bera Testi	4423904**					

Notlar: **p < 0,000. **Referans kategorileri:** ¹ Erkek; ² Evli; ³ Diğer (İlköğretim, Ortaöğretim, Yükseköğretim); ⁴ Diğer (Bir okul bitirmeyen, İlköğretim, Ortaöğretim); ⁵ Kiracı; ⁶ Diğer (Kalorifer, Klima); ⁷ Kolay; ⁸ Kolay; ⁹ Kolay.

Daha önce de belirtildiği gibi Kantil regresyon sabit varyans ve normal dağılım ihlali sonucunda kullanılmaktadır. White testi sonucuna göre $p < 0,000$ olduğu için EKK yöntemi ile tahmin edilen modelde değişen varyans problemi olduğu elde edilmiştir. Normal dağılım için kullanılan Jarque - Bera testinde de $p < 0,000$ olarak bulunmuştur. Buna göre EKK yöntemi ile tahmin edilen modelde hata terimlerinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir.

Modelde eşdeğer fert başına gelir bağımlı değişkeni dikkate alınarak hem EKK'ya göre hem de farklı kantil düzeylerine göre tahmin edilmiştir. Elde edilen parametre tahminleri Tablo 3'te sunulmuştur. EKK'nin parametreleri, kantil regresyonunun sonuçlarıyla karşılaştırmak için ilk sütunda sunulmuştur. Buna göre tüm kantil düzeylerinde cinsiyet, merkeze ulaşım ve eğitim hizmetlerine ulaşım değişkenleri istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır.

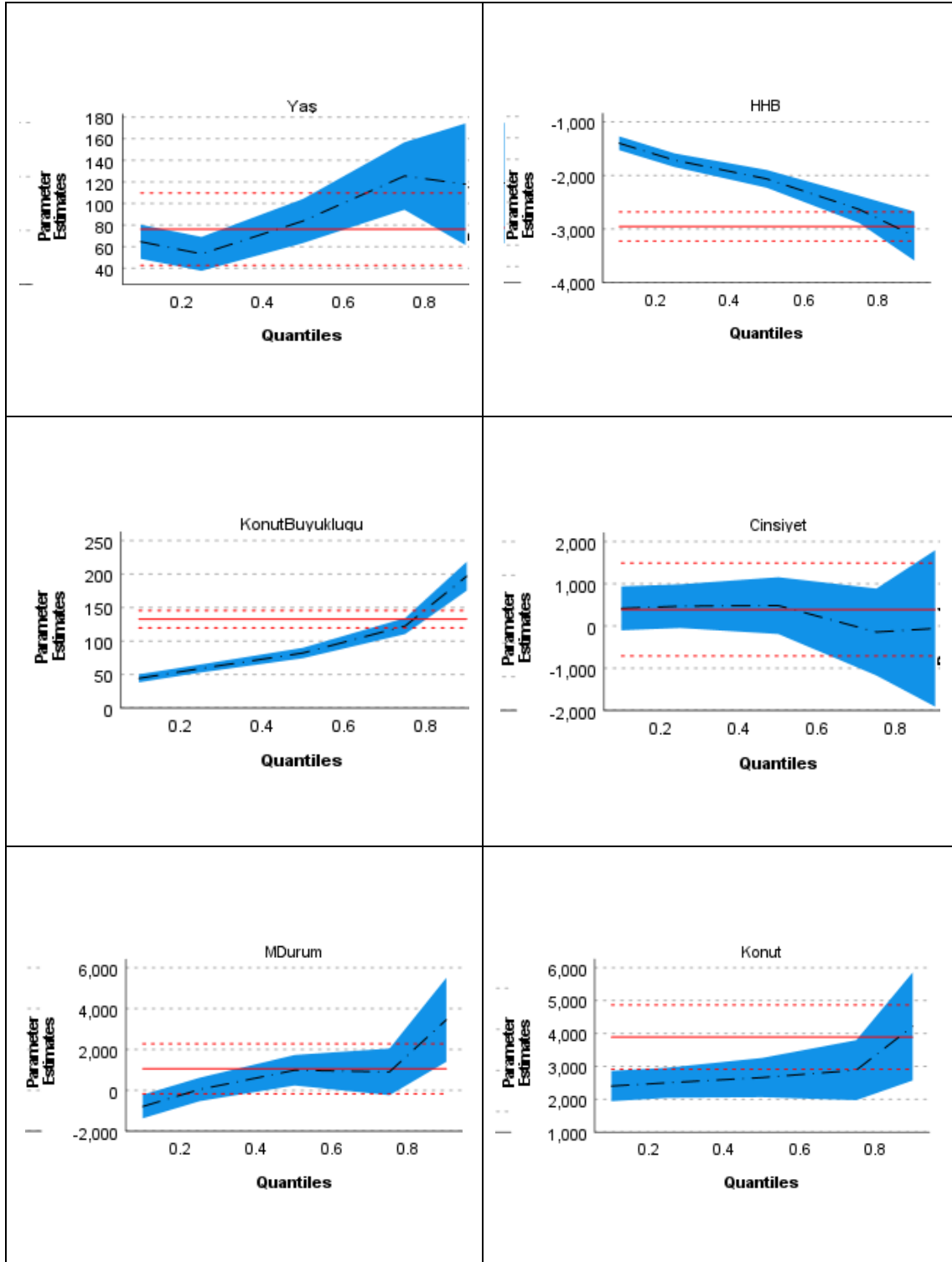
Hanehalkı reisine ait yaşın gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre yaş arttıkça yoksulluğun azaldığını söylemek mümkündür.

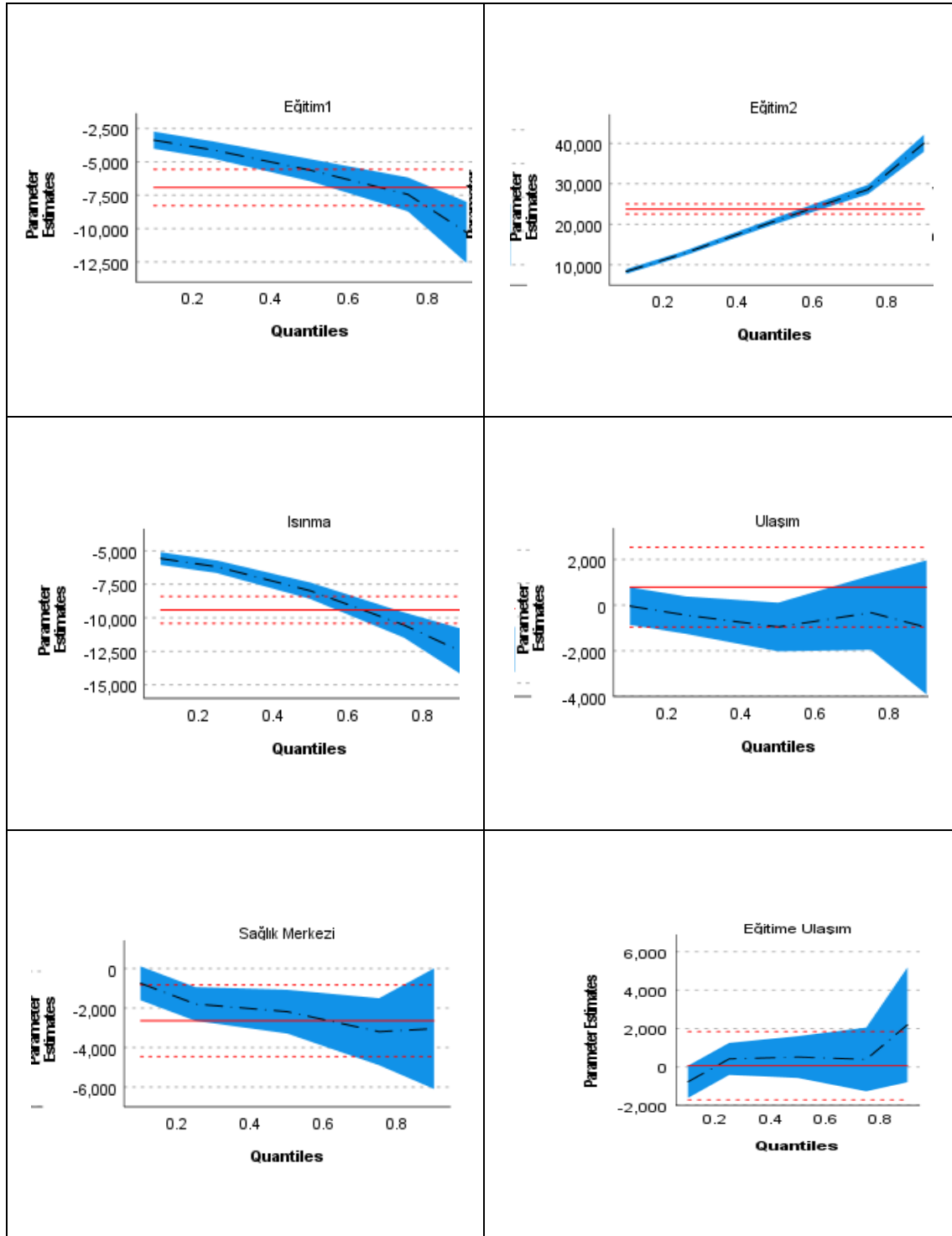
Hanehalkı büyüklüğü değişkeni dikkate alındığında, tüm kantil düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ayrıca hanehalkı büyüklüğü değişkeninin yoksulluğa etkisi ise, tüm kantil düzeylerinde negatif yönde artarak devam etmektedir. Bu bulguya göre, hanedeki birey sayısı arttığında gelir azalmakta yani yoksulluk daha fazla hissedilmektedir.

Hanehalkı reisinin ikamet ettiği konutun büyüklüğünün gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bununla birlikte medeni durum dikkate alındığında, hanehalkı reisinin bekar olma durumu yalnızca en düşük ve en yüksek kantil düzeylerini gösteren iki farklı kantil ($q=0,10$ ve $q=0,90$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Geliri en düşük yani yoksulluğu en fazla yaşayan bekar bireyler arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu ($q=0,10$), buna karşın geliri en fazla olan yani yoksulluğu en az yaşayan bekar bireyler arasındaki ilişkinin de pozitif yönde olduğu ($q=0,90$) görülmüştür. Herhangi bir okuldan mezun olmayan hanehalkı reisinin gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yükseköğretim mezunu olan hanehalkı reisinin ise gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Herhangi bir okulu bitirmeyen bireyler yoksulluğu daha fazla hissederken; yükseköğretimi bitiren bireyler ise yoksulluğu daha az hissetmektedir.

Ev sahibi olan hanehalkı reisinin gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre ev sahibi olan hanehalkı reisinin ev sahibi olmayanlara göre daha az yoksul olduğunu söylemek mümkündür. Isınma aracı olarak sobayı tercih eden hanehalkı reisinin gelir ile açıklanan yoksulluğa etkisi, tüm kantil düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Isınma aracı olarak sobayı tercih eden bireylerde yoksulluğun etkileri tüm kantil düzeylerinde negatif yönde artarak devam etmektedir. Hanehalkı reisinin konutuna ilişkin sağlık hizmetlerine ulaşımının zor olmasının üç farklı kantil ($q=0,25$, $q=0,50$ ve $q=0,75$) düzeylerinde yoksulluğa etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu etki negatif yönde ve artarak devam etmektedir.

Şekil 1'de çalışmada kullanılan değişkenlerin her biri için tahmin edilen kantil regresyon sonuçlarının grafiksel olarak gösterimi sunulmuştur.

Şekil 1. Kantil Regresyon Tahminlerinin Grafikleri

Not: Yaş: Hanehalkı Reisinin Yaşı; HHB: Hanehalkı Büyüklüğü; KonutBuyuklugu: Konut Büyüklüğü; Cinsiyet: Hanehalkı Reisinin Cinsiyeti; MDurum: Hanehalkı Reisinin Medeni Durumu; Konut: Konut Durumu; Eğitim1: Hanehalkı Reisinin Herhangi Bir Okuldan Mezun Olmadığı; Eğitim2: Hanehalkı Reisinin Yüksek Öğretim Düzeyine Sahip Olduğu; Isınma: Isınma Durumu; Ulaşım: Ulaşım Kolaylığı; Sağlık Merkezi: Sağlık Merkezlerine Ulaşım; Eğitime Ulaşım: Eğitim Hizmetlerine Ulaşım

Şekil 1’de yer alan mavi gölgeli alanlar, kantil regresyon parametre tahminlerinin %95 güven aralıklarını göstermektedir. Benzer şekilde kırmızı yatay çizgiler, EKK yöntemine ilişkin parametre tahminlerini gösterirken; kırmızı kesikli çizgiler ise, EKK yöntemine ilişkin güven aralıklarını göstermektedir. Kantil regresyon tahmin sonuçları ile EKK tahmin sonuçları birbiriyle kıyaslandığında tutarlılığın yalnızca iki değişkende (cinsiyet ve eğitim hizmetlerine ulaşım) yüksek olduğu Şekil 1’de görülmektedir. Özetle, kantil regresyon tahmin sonuçlarının EKK yöntemi tahmin sonuçlarına kıyasla daha tutarlı ve daha robust (sağlam) sonuçlar verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. Tartışma ve sonuç

Türkiye özelinde hanehalkı yoksulluğunu etkileyen belirleyicilerin neler olduğunu saptamak için TÜİK tarafından açıklanan HBA veri seti kullanılarak yapılan analizler sonucunda tüm kantil düzeylerinde cinsiyet, merkeze ulaşım ve eğitim hizmetlerine ulaşım değişkenlerinin yoksulluğa etkisi bulunmamıştır. Bunun yanı sıra, modelde kullanılan diğer değişkenler arasında hanehalkı reisinin yaşının büyük olması, bekar olması, eğitim düzeyinin yüksek olması, hanede yaşayan kişi sayısının az olması, konut büyüklüğünün fazla olması, konut sahibi olması, ısınma aracı olarak kalorifer kullanması ve sağlık hizmetlerine ulaşmanın kolay olması hanehalkının yoksul olma durumunu azaltan değişkenler olarak bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre hanehalkı reisinin yaşı arttıkça gelirinin de arttığı, dolayısıyla yoksulluğun azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bulgular Canbay ve Selim (2010), Kızılgöl (2012), Evcim vd. (2020) ve Garza-Rodriguez vd. (2021) tarafından yapılan çalışmalarda da elde edilmiştir. Bunun yanı sıra, hanede yaşayan kişi sayısı artış gösterdiğinde hanenin yoksulluğu daha derin yaşamasına yol açtığı bulgusu De Silva (2008), Lekobane ve Seleka (2017) ve Van (2022)’ın çalışmalarıyla uyumlu bulunmuştur.

Türkiye’de hanehalkı yoksulluğunu lojistik regresyon modeliyle inceleyen Karıcı’nın (2017) çalışmasında, konut büyüklüğü ile yoksulluk arasında ters yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, daha büyük konutlarda yaşayan hanelerin yoksulluk düzeyleri daha düşük olarak değerlendirilmiştir. Garza-Rodriguez vd. (2021) tarafından Meksika’daki yoksulluğun belirleyicileri üzerine yapılan çalışmada da benzer sonuç bulunmuştur. Bu sonuçlar, bizim çalışmamızın bulgularıyla da paralellik göstermiştir.

Çalışmada geliri en düşük yani yoksulluğu en fazla yaşayan bekar bireyler arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu ($q=0,10$), buna karşın geliri en fazla olan yani yoksulluğu en az yaşayan bekar bireyler arasındaki ilişkinin de pozitif yönde olduğu ($q=0,90$) sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna göre geliri en düşük olan bekar hanehalkı reislerinin, evli hanehalkı reislerine göre yoksulluğu daha az hissettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer sonuç Garza-Rodriguez vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada da elde edilmiştir.

Çalışmada eğitim düzeyinin artması herhangi bir okuldaki mezun olmayan bireylere göre yoksulluğu azaltıcı bir etki gösterdiği ve eğitim düzeyi arttıkça bu etkinin şiddetinin de paralel olarak arttığı sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak eğitilmiş olmanın yoksul olma üzerinde azaltıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Garza-Rodriguez vd. (2021) ve Van (2022)’nın çalışmasıyla da uyumlu bulunmuştur.

Yapılan analiz sonucunda kiracı olanların ev sahibi olanlara göre; ısınma aracı olarak sobayı kullanan bireylerin, kaloriferi kullananlara göre daha fazla yoksul olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte yapılan çalışmada sağlık hizmetlerine ulaşımının zor olduğunu belirten hanehalkı reisinin

yoksulluk düzeyinin fazla olduğu, sağlık hizmetlerine ulaşımının kolay olduğunu belirten hanehalkı reisinin yoksulluk düzeyinin ise az olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda kiracı olanların ev sahibi olanlara göre; ısınma aracı olarak sobayı kullanan bireylerin, kaloriferi kullananlara göre daha fazla yoksul olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte yapılan çalışmada sağlık hizmetlerine ulaşımının zor olduğunu belirten hanehalkı reisinin yoksulluk düzeyinin fazla olduğu, sağlık hizmetlerine ulaşımının kolay olduğunu belirten hanehalkı reisinin yoksulluk düzeyinin ise az olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, kullanılan veri seti 2019 yılına ait olduğundan, son yıllarda ekonomik ve sosyal koşullarda meydana gelen değişiklikler analiz kapsamına alınmamıştır. Bu durum, bulguların güncel dinamikleri tam anlamıyla yansıtmasını zorlaştırabilir. Türkiye gibi ekonomik ve sosyal çeşitliliğin yüksek olduğu bir ülkede, bölgesel farklılıkların detaylı incelenememesi önemli bir eksikliktir. Ayrıca, kullanılan veri tabanının kesitsel olması nedeniyle, yoksulluğun dinamik belirleyicileri ve ülkede uygulanan yoksullukla mücadele programlarının etkileri değerlendirilmemiştir. Çalışmanın yalnızca bir yıllık veriye dayanması, yoksulluğun zaman içerisindeki değişimini ve ekonomik hareketliliği incelemeyi olanaksız kılmıştır. Bunun yanı sıra, sosyal ve kültürel faktörlerin yoksulluk üzerindeki etkilerinin sınırlı bir şekilde ele alınması, analizin kapsamını daraltmaktadır. Tüm bu sınırlamalar, bulguların genellenebilirliğini ve yorumlanabilirliğini etkileyebilecek önemli faktörler olarak görülmektedir.

Gelecekteki araştırmalar için, yapılan analiz sonuçlarına dayanarak, yoksulluk düzeyini azaltmaya yönelik çeşitli politika önerileri geliştirilebilir. Öncelikle, sobayı ısınma aracı olarak kullanan bireylerin daha fazla yoksul olduğu sonucundan hareketle, düşük gelirli hanelerin enerji verimliliği yüksek ve modern ısınma sistemlerine erişimini artırmaya yönelik teşvik programları hayata geçirilebilir. Bu kapsamda, soba yerine kalorifer veya doğalgaz gibi sistemlerin kullanılabilmesi için sübvansiyonlu destekler ya da uygun koşullu yenileme kredileri sağlanabilir. Ayrıca, sağlık hizmetlerine erişimin zor olduğunu belirten hanehalkı reislerinin yoksulluk düzeyinin yüksek olduğu göz önüne alındığında, sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak amacıyla altyapı yatırımları ve mobil sağlık hizmetleri gibi çözümler devreye alınabilir. Bu tür hizmetler, özellikle kırsal alanlarda veya sağlık kurumlarına uzak bölgelerde yaşayan bireylerin temel sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesini mümkün kılacaktır. Bu öneriler, bireylerin yaşam koşullarını iyileştirerek yoksullukla mücadelede önemli bir katkı sağlayabilir. Bunların yanı sıra, yoksulluğun dinamiklerini daha iyi anlamak adına uzun dönemli panel veri setleri kullanılarak yoksulluğun zaman içindeki değişimi ve hanehalklarının ekonomik hareketliliği analiz edilebilir. Bölgesel farklılıkların detaylı bir şekilde incelenmesi için daha ayrıntılı coğrafi veri kullanımı önerilebilir. Bunun yanı sıra, yoksullukla mücadele politikalarının etkinliğini değerlendirmek için farklı ülkelerle karşılaştırmalı çalışmalar yapılması, Türkiye bağlamındaki yoksulluk sorununa daha geniş bir perspektiften yaklaşılmasını sağlayabilir.

Kaynaklar

- Acar, A. (2014). *The dynamics of multidimensional poverty in Turkey* (Doctoral dissertation).
- Aktaş, F. (2019). *Gelir Dağılımı ve Yoksulluk Arasındaki İlişki: Iğdır İli Üzerine Uygulama*, (Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 33-34.
- Arslan, R. ve Ayhan, E. E. (2017). "Hanehalkı Bireylerinin Yoksulluk Algısı Üzerine Bir Araştırma: Bartın İl Örneği", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı, 645.

- Buchinsky, M. (1998). *Recent Advances in Quantile Regression Models: A Practical Guideline for Empirical Research*, Journal of Human Resources, 88-126.
- Canbay, T. ve Selim, S. (2010). Türkiye'de Hanehalkı Yoksulluğu. *Ege Academic Review*, 10(2).
- Chen, C. L. (2005). *An Introduction to Quantile Regression and the QUANTREG Procedure*, SAS Intitute Inc., Cary, NC, 2.
- De Silva, I. (2008). *Micro-Level Determinants of Poverty Reduction in Sri Lanka: A Multivariate Approach*, International Journal of Social Economics, 35(3), 140-158. <https://doi.org/10.1108/03068290810847833>.
- Demir Şeker, S. (2011). The dynamics of poverty in Turkey.
- Ertürk, Ş. P. (2010). *Yoksulluk Olgusu: Elazığ Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 9.
- Evcim, N., Güneş, S. ve Karaalp-Orhan, H. S. (2020). Türkiye'de hanehalkı görel yoksulluğunu etkileyen faktörler: Lojistik regresyon analizi. *Sosyoekonomi*, 28(43), 11-32.
- Field, F. (1983). *"The Minimum Wage"*, London, Policy Studies Institute, 51.
- Garza-Rodriguez, J., Ayala-Diaz, G. A., Coronado-Saucedo, G. G., Garza-Garza, E. G., Ovando-Martinez, O. (2021). Determinants of poverty in Mexico: A quantile regression analysis. *Economies*, 9(2), 60.
- Gürsel, Seyfettin, Levent, Haluk, Selim, Raziye Ve Sarıca, Özlem (2000), *Türkiye'de Bireysel Gelir Dağılımı ve Yoksulluk -Avrupa Birliği ile Karşılaştırma*, İstanbul: Lebib Yalkın Yayınları.
- Hao, L. ve Naiman, D. Q. (2007). *Quantile Regression*, The United States of America: Sage Publication, 6-7.
- John, O. O. ve Nduka, E. C. (2009). *Quantile Regression Analysis as a Robust Alternative to Ordinary Least Squares*, Scientia Africana, 8(2), 61-65.
- Karayılmazlar, E., ve Güler, A. (2015). Yoksulluk, Yoksulluğun Nedenleri, Sosyo-Ekonomik Etkileri, Türkiye Ve Dünyada Yoksulluğun Boyutları. *Vergi Raporu*.
- Karcı, Z. (2017). *Lojistik Regresyon Modeli ile Elde Edilen Tahminlerin Roc Eğrisi Yardımıyla Değerlendirilmesi: Türkiye'de Hanehalkı Yoksulluğu Üzerine Bir Araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi), 2017, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 10.
- Kızılgöl, Ö. (2009). Türkiye'de Yoksulluk Sorunu: Ekonometrik Bir Bakış. İçinde *Doktora Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi
- Kızılgöl, Ö. A. (2012). Türkiye'de eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin yoksulluk üzerindeki etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 19(1), 179-191.
- Koenker R. ve Hallock, K. F. (2001). *Quantile Regression*, The Journal of Economic Perspectives, Vol.XV, No:4, 2-143, 146.
- Koenker, R. (2005). *Quantile Regression*, Econometric Society Monographs, Cambridge University Press, 12.
- Köse, B. (2009). *Küreselleşen Dünyada Yoksulluk Olgusu*, (Yüksek Lisans Tezi), Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 36.
- Kutluca, K. (2012). *Türkiye'de Açlık ve Yoksulluk Sınırının Bölgesel Analizi: 2009-2011*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 9.
- Lacalle-Calderon, M., Perez-Trujillo, M., Neira, I. (2018). Does microfinance reduce poverty among the poorest? a macro quantile regression approach. *The Developing Economies*, 56(1), 51-65.
- Lekobane, K. R., ve Seleka, T. B. (2017). *Determinants of Household Welfare and Poverty in Botswana, 2002/2003 and 2009/2010*. Journal of Poverty, 21(1), 42-60.
- Peng, C., Fang, L., Wang, J. S. H., Law, Y. W., Zhang, Y., Yip, P. S. (2019). Determinants of poverty and their variation across the poverty spectrum: Evidence from Hong Kong, a high-income society with a high poverty level. *Social Indicators Research*, 144, 219-250.

- Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.
- Şahin, S. Ç., ve Kılıç, İ. E. (2021). Poverty dynamics in Turkey: A multinomial logit model. *Ekonomika*, 100(2), 133-143.
- Şengül, S., ve Cıfı, A. G. R. (2010). Yoksulluk Ölçümünde Engel ve Rothbarth Eşdeğerlik Ölçekleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 47-61.
- Şenses, F. (2001). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk*, 4.b., İletişim Yayınları, 91.
- Uğurlu, D. (2021). *Bursa İli Orhaneli İlçesi Kırsalında Yaşayanların Yoksulluk Araştırması*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 9.
- United Nations (2023). "Sustainable Development Goals Report 2023."
- Van, M. H. (2022). Türkiye’de yoksulluğun mikro düzeyde belirleyicileri: Kantil regresyon analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 105-129.
- World Bank (2022). "Poverty and Shared Prosperity 2022."
- Wright, R. E. (1996). *Standardized Poverty Measurement*, Journal of Economic Studies, 23 (4), p.3-17.
- Yaşar, S., ve Taşar, M. O. (2019). Kavramsal olarak yoksulluk ve Türkiye’de yoksullukla mücadele politikalarının etkileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(38), 118-144.
- Yıldırım, Ö. A. M. (2011). Dünyada ve Türkiye’de yoksulluğun analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 60-76.

Summary

Poverty is considered as a multifaceted phenomenon that results from the inability of individuals to meet their basic needs and deeply affects societies with its economic, social and demographic dimensions. According to the World Bank, as of 2021, approximately 719 million people around the world live on less than \$2.15 per day and this situation deeply affects living conditions, especially in low-income countries (World Bank, 2022). Poverty can be defined narrowly as the inability of individuals to meet their basic needs and broadly as socio-cultural deprivation (Arslan & Ayhan, 2017). Socioeconomic characteristics, living conditions and social dynamics cause individuals to experience poverty in different ways, which necessitates a detailed analysis of poverty determinants.

As a global problem, poverty is defined in different ways and analyzed in various types. There are generally six main types of poverty in the literature: absolute poverty, relative poverty, objective poverty, subjective poverty, human poverty and income poverty. This study aims to analyze the situations where individuals fall below the living standards compared to the general welfare level of the society by addressing relative poverty. Relative poverty takes into account not only meeting basic needs but also whether individuals are able to participate fully in social life. In this respect, it is an important concept for understanding inequalities and social exclusion in society (Ertürk, 2010).

In this study, a detailed analysis was carried out using quantile regression analysis using the concept of relative poverty in this framework. Therefore, the main hypothesis of the study was determined as "relative poverty level is affected by socio-demographic variables". The "Household Budget Survey" 2019 data set prepared by the Turkish Statistical Institute was used in the study. The findings show that the poverty level decreases with increasing age, the poverty level increases with increasing household size, and the increase in housing size reduces poverty. In addition, individuals with higher levels of education and heads of households who are homeowners have lower levels of poverty, while individuals who use stoves experience higher levels of poverty than those who use central heating. Individuals who have difficulty in accessing health services have a higher poverty level. These findings emphasize that poverty should be considered as a complex and multidimensional phenomenon.